

Eksamen OLA 4001, høsten 2023

Du skal besvare både oppgave 1 og oppgave 2. Oppgave 1 teller 40% og oppgave 2 teller 60% av den endelige karakteren. I oppgave 2 besvarer du enten oppgave 2A eller 2B.

OPPGAVE 1

Gi en kort fremstilling av tre av de fem temaene

- 1) Digitalisme
- 2) Institusjonell logikk
- 3) Byråkrati
- 4) Adhocracy
- 5) Unikhetsparadokset

OPPGAVE 2

Besvar én av de to følgende oppgavene:

Enten 2A:

Makt korrupperer! Gi en kort redegjørelse for hva som menes med makt i arbeidslivet og hvorfor makt blir sett på som viktig i ledelsessammenheng. Diskuter påstanden om at makt korrupperer i lys av sentrale teorier om makt og tillit i organisasjoner. Bruk gjerne eksempler fra arbeidslivet for å illustrere argumentene.

Bruk overskriften: *Makt korrupperer!*

Eller 2B:

Å organisere er å binde seg til masten hevder Jon Elster. Redegjør for ulike måter «å binde seg til masten» og diskuter med utgangspunkt i instrumentell og institusjonell teori om det finnes en «gullstandard» eller optimal måte å organisere virksomheter på.

Bruk overskriften «Gullstandard»

Sensorveiledning for OLA4001

Høsten 2023

Karaktersetting i OLA4001 gjøres etter en bokstavkarakterskala. Bokstavkarakterskalaen er en gradert skala, der A er beste karakter, E er laveste beståtte karakter og F er stryk. Karaktersettingen tar utgangspunkt i kvalitative beskrivelser for det enkelte karaktertrinnet i karakterskalaen.

Nedenfor vises først de generiske fagspesifikke karakterbeskrivelsene av vurderingskriteriene som blir lagt til grunn for sensurering med bokstavkarakterskalaen. Disse er basert på fagspesifikke karakterbeskrivelser for masteremner i samfunnsfag fastsatt i nasjonale fagorgan. Deretter gis en mer spesifikk sensorveiledning for semesterets oppgavesett.

Generisk sensorveiledning for OLA4001

A – Fremragende

Fremragende prestasjon som klart utmerker seg og som viser brede og solide kunnskaper om emnet samt evne til kritisk reflektert og original anvendelse av disse. Besvarelsen viser et høyt kunnskapsnivå, en særdeles god oversikt over emnerelevant litteratur (pensum). Begreper, teorier og empirisk kunnskap anvendes sikkert, selvstendig og reflektert i drøfting i besvarelsen. Drøftingen bæres oppe av analytiske problemstillinger, framstillingen er klart resonnerende og argumentativ.

B – Meget god

Meget god prestasjon. Besvarelsen viser meget god vurderingsevne og selvstendighet. Meget god oversikt over emnet. Demonstrerer også god forståelse for og selvstendig anvendelse av kunnskaper innen emnet. Besvarelsen viser en meget god oversikt over emnerelevant litteratur (pensum). Begreper, teorier og empirisk kunnskap anvendes selvstendig i drøfting i besvarelsen. Framstillingen er resonnerende og argumentativ.

C – God

God prestasjon som viser god oversikt over emnets kunnskapsstoff og viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene. Relevante begreper, teorier og empirisk kunnskap brukes i drøftingen i besvarelsen. Besvarelsen viser enkelte svakheter når det gjelder presisjon i begrepsbruk og evne til selvstendig analytisk anvendelse av kunnskapen, resonnement og argumentasjon.

D – Nokså god

Nokså god prestasjon, men viser ujevne kunnskaper eller lite faglig selvstendighet. Besvarelsen inneholder redegjørelse for deler av den emnerelevante litteraturen (pensum). Besvarelsen preges av gjengivelse og i liten grad drøfting av teorier, begreper og empirisk kunnskap, samt upresis og til dels feilaktig begrepsbruk.

E – Tilstrekkelig

Tilstrekkelig prestasjon som innfrir minimumskravene sett i forhold til emnets læringsmål, men heller ikke mer. Besvarelsen viser noe kunnskap om, men en svært mangelfull oversikt over emnerelevant litteratur (pensum). Begreper og teorier er til dels feilaktig gjengitt. Ingen relevant drøfting av oppgitte problemstillinger.

F – Ikke bestått

Prestasjon som ikke oppfyller minimumskrav i forhold til emnets læringsmål. Besvarelsen gir en svært overflatisk oversikt over den emnerelevante litteraturen (pensum), og viser store hull i kunnskapen om emnets sentrale temaer.

Oppgavespesifikk sensorveiledning

Kortsvarsoppgave

OPPGAVE 1

Gi en kort fremstilling av tre av de fem temaene

1. Digitalisme

Digitalisme foreslås som en ny konkurrerende institusjonell logikk for å forklare digitalisering i organisasjoner. Det bør redegjøres kort for hva som menes med digitalisme som en institusjonell logikk slik det blir beskrevet i artikkelen om Digitalisme av Kjekshus og Bygstad. Det utfordrende i denne besvarelsen er å også vise hvordan logikkene blander seg og kunne gi gode eksempler på disse forskjellene.

2. Institusjonell logikk

Det bør redegjøres kort for hva som menes med en institusjonell logikk slik Thornton P.H. & Ocasio W. skisserer. Den gode besvarelsen tar også med hovedinnvendinger mot deres forståelse og setter dette i kontekst med annen institusjonell teori.

3. Byråkrati

Minstekravet er at det redegjøre i korte trekk for Webers byråkratiske idealmodell. I tillegg er det relevant å diskutere kritikken av byråkrati og kritikken av kritikken av byråkrati. Her er særlig Du Gay, P. (2000). In Praise of Bureaucracy: Weber, organization, ethics relevant men også Perrow, C (1986) Why Bureaucracy? In Complex organizations: a critical essay. I tillegg kan Grey (2017) også trekkes inn.

4. Adhocracy

Adhocracy er en av Mintzbergs fem konfigurasjoner og er beskrevet i pensumbidraget til Mintzberg 2023. Den særdeles gode besvarelsen beskriver, i tillegg til redegjørelse av grunntrekkene, også kordineringsmekanismer og diskusjoner om selvstyrte organisasjoner.

5. Unikhetsparadokset

Unikhetsparadokset henspiller på hvordan organisasjoner både søker å utvikle en egen unik identitet men samtidig blir likere i sin søken etter identitet. Her kan gjerne Benchmarking bli diskutert. Vanskelighetsgraden ligger i å fremstille to sentrale pensumbidrag på en god måte; Strandgaard-Pedersen & Dobbin og Hatch & Schultz, og samtidig gjerne illustrere dette med eksempler på organisasjonsutvikling.

Langsvarsoppgave

OPPGAVE 2

Besvar én av de to følgende oppgavene:

Enten 2A:

Makt korrupperer! Gi en kort redegjørelse for hva som menes med makt i arbeidslivet og hvorfor makt blir sett på som viktig i ledelsessammenheng. Diskuter påstanden om at makt korrupperer i lys av sentrale teorier om makt og tillit i organisasjoner. Bruk gjerne eksempler fra arbeidslivet for å illustrere argumentet.

Her kan det trekkes på pensum fra Clegg, Courpasson & Phillips (2006). Power to and Power over. In Power and Organizations. London: SAGE. Kap. 7, s.190-227. Det er forventet at besvarelsen beskriver forholdet mellom Makt til og Makt over og drøfter Lukes tre dimensjoner. Det utfordrende i denne besvarelsen er å kunne gi gode eksempler som illustrerer maktdimensjonene knyttet til ledelse samt knytte

dette til påstanden om at makt korrupperer. Dette er indirekte relatert til dagens nyhetsbilde om politikere som har misbrukt sine stillinger til aksjehandel og ansettelser av venner. Det er likevel ikke viktig å trekke inn disse eksemplene. Den gode besvarelsen evner å trekke inn maktkontrollerende mekanismer og gjerne teorier om tillit i organisasjoner.

Eller 2B:

Å organisere er å binde seg til masten hevder Jon Elster. Redegjør for ulike måter «å binde seg til masten» og diskuter med utgangspunkt i instrumentell og institusjonell teori om det finnes en «gullstandard» eller optimal måte å organisere virksomheter på.

Bruk overskriften «*Gullstandard*»

I forelesningen har vi vektlagt ulike måter å forplikte seg eller binde seg til beslutninger, både gjennom makt over med instrumentelle virkemidler, Makt til med institusjonelle virkemidler og tillit til som en tredje variant. Elster har blitt brukt for å forklare Simons begrenset rasjonalitet og hvordan dette forklarer hvorfor beslutninger er tjent med færre alternativer og kan påvirkes av organisatoriske virkemidler. Et minstekrav er at det redegjøres for forskjellene mellom instrumentelle og institusjonelle teorier og disses teoriernes syn på organisasjoner. Besvarelsen bør også inneholde en redegjørelse for betingelsesteori (Contingency) slik Donaldson beskriver det med tanke på at «det ikke finnes en beste måte å organisere på men ikke alle måter å organisere er like bra». Det virkelige gode besvarelsen relater også dette til metodologiske implikasjoner.